

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060201

DOM
2020-12-16
Stockholm

Mål nr
M 5359-20

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Nacka tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2020-05-04 i mål nr M 184-20, se bilaga A

PARTER

Klagande

Miljö- och hälsoskyddsnämnden i Stockholms stad

Motpart

I.M.B.

Ombud: B.S.

SAKEN

Miljösanktionsavgift

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Med ändring av mark- och miljödomstolens dom fastställer Mark- och miljööverdomstolen Miljö- och hälsoskyddsnämnden i Stockholms stads beslut 2019-12-12 i ärende nr 2019-011792.

Dok.Id 1657692

Postadress
Box 2290
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls Torg 16

Telefon
08-561 670 00
08-561 675 50

E-post: svea.hovratt@dom.se
www.svea.se

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
09:00–16:30

YRKANDEN M.M. I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Miljö- och hälsoskyddsnämnden i Stockholms stad har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska fastställa nämndens beslut om att I.M.B. ska betala en miljöstraffavgift om 3 000 kr och har till grund för överklagandet anfört i huvudsak detsamma som i underinstanserna.

I.M.B. har beretts tillfälle att yttra sig men har inte gjort det.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Kommunen får, i vissa fall, föreskriva att det, i stället för anmälan, ska krävas tillstånd från nämnden för att inrätta en värmepumpsanläggning för utvinning av värme ur mark, ytvatten eller grundvatten (9 kap. 1, 6 och 8 § miljöbalken samt 17 § förordningen [1998:899] om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd). Utgångspunkten är att ett sådant tillstånd inte får tas i anspråk innan det har fått laga kraft, om det inte har meddelats ett s.k. verkställighetsförordnande (jfr 35 § förvaltningslagen [2017:900] och 31 § lagen [1996:242] om domstolsärenden).

Stockholms stad har meddelat bestämmelser om att den som avser att inrätta en värmepumpsanläggning ska ansöka om tillstånd hos miljö- och hälsoskyddsnämnden (3 § lokala hälsoskyddsföreskrifter för Stockholms kommun, 2013:19).

Efter nämndens beslut om tillstånd, men innan tillståndet hade fått laga kraft, inrättade I.M.B. en värmepumpsanläggning på sin fastighet. Av nämndens beslut framgick att tillståndet fick tas i anspråk först när det hade fått laga kraft.

Eftersom anläggningen inrättades innan det fanns ett lagakraftvunnet tillstånd har det funnits förutsättningar för nämnden att ta ut en miljöstraffavgift. Överklagandet ska därför bifallas och nämndens beslut fastställas.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättslagmannen Ylva Osvald, tekniska rådet Mikael Schultz, hovrättsrådet Ralf Järtelius, referent, och hovrättsassessorn Erik Stålhammar.

Föredragande har varit Anna Nordenskjöld.

NACKA TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2020-05-04
meddelad i
Nacka

Mål nr M 184-20

PARTER

Klagande
I.M.B.

Ombud: B.S.

Motpart

Miljö- och hälsoskydds nämnden i Stockholms stad

SAKEN

Miljösanktionsavgift på fastigheten XX i Stockholms kommun

ÖVERKLAGAT BESLUT

Miljö- och hälsoskydds nämnden i Stockholms stads beslut 2019-12-12
i ärende nr 2019-011792, se bilaga 1

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen upphäver Miljö- och hälsoskydds nämnden i Stockholms
stads beslut 2019-12-12 i ärende nr 2019-011792.

YRKANDEN M.M.

I.M.B. har yrkat att mark- och miljödomstolen ska upphäva Miljö- och hälsoskyddsnämnden i Stockholms stads (nämnden) beslut att påföra henne miljöstraffavgift om 3 000 kr för att ha inrättat en värmepumpsanläggning utan tillstånd.

Nämnden har bestritt ändring.

UTVECKLING AV TALAN

Parterna har anfört i huvudsak följande.

I.M.B.

Hennes oljepanna producerade dåligt med varmvatten och ingen värme. Om borrning inte hade skett vid den aktuella tidpunkten hade risken varit stor att huset inte hade kunnat värmas upp när hösten kom och att huset därför skulle skadas. Ingen person har blivit drabbad av borrhningen. Vidare fanns det tillstånd och yttrande från grannarna sedan tidigare.

Nämnden

Mark- och miljödomstolen bör avslå överklagandet. Borrhningen skedde utan tillstånd eftersom den påbörjades innan beslutet om tillstånd vunnit laga kraft. I tillståndsbeslutet angavs av borrhningen inte fick påbörjas förrän beslutet vunnit laga kraft, och innebörden av begreppet laga kraft förklarades i beslutet. I.M.B. har inte kontaktat nämnden innan borrhningen påbörjades för att kontrollera att beslutet vunnit laga kraft. Vad hon har anfört medför inte heller att det är oskäligt att påföra henne straffavgift.

DOMSKÄL

Inom Stockholms kommun gäller att den som vill inrätta en anläggning för att tillvarata värme ur jord, berg, yt- eller grundvatten först ska söka tillstånd.

Det är ostridigt att I.M.B. har installerat en värmepumpsanläggning efter att nämnden beviljat tillstånd till installationen men före beslutet vunnit laga kraft. Frågan är om nämnden haft rättsligt stöd för att ta ut en miljöstraffavgift i detta fall.

Den legalitetsprincip som gäller på straffrättens område gör sig i lika hög grad gällande i ett system med miljöstraffavgifter. Föreskrifter som omfattas av sanktionssystemet måste därför vara så klart utformade att det inte kan uppstå någon tvekan om vem som är ansvarig eller under vilka förutsättningar ansvar inträder (jfr MÖD 2004:52).

Bestämmelserna om miljöskaktionsavgift är i detta fall utformade så att en avgift ska tas ut om en värmepumpsanläggning inrättas utan att tillstånd först har getts. Däremot går det inte att läsa ut av bestämmelserna att ett tillstånd även ska ha vunnit laga kraft innan anläggningen får inrättas eller att sökanden ska kontrollera att så har skett. Ändamålsskäl talar också för att ett sådant krav inte bör ställas upp eftersom tillståndshavaren inte har kontroll över den saken.

Det anförda innebär att nämnden i detta fall inte haft rättsligt stöd för att ta ut någon miljöskaktionsavgift. Att nämnden i beslutet om tillstånd angett att anläggningen inte får inrättas innan beslutet vunnit laga kraft förändrar inte denna bedömning. Nämndens beslut att ta ut en miljöskaktionsavgift ska därför upphävas.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (MMD-02)
Överklagande senast den 25 maj 2020.

Inge Karlström

Christina Odén

I domstolens avgörande har rådmannen Inge Karlström, ordförande, och tekniska rådet Christina Odén deltagit. Föredragande har varit beredningsjuristen Matilda Pupp.

Hur man överklagar

MMD-02

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

Så här gör du

1. Skriv mark- och miljödomstolens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att Mark- och miljööverdomstolen ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn samt aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.
Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till mark- och miljödomstolen. Du hittar adressen i domen.

Vad händer sedan?

Mark- och miljödomstolen kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar mark- och miljödomstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Mark- och miljööverdomstolen.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även Mark- och miljööverdomstolen skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i Mark- och miljööverdomstolen

När överklagandet kommer in till Mark- och miljööverdomstolen tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Mark- och miljööverdomstolen ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att mark- och miljödomstolen dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om mark- och miljödomstolen har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rätts-tillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med mark- och miljödomstolen om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på www.domstol.se.